

AUTORSKO PRAVO ? ? ?

1. Kako i gdje da zaštitim svoje autorsko djelo?

Autoru pripada autorsko pravo na njegovom djelu **činom ostvarenja djela** (temeljem čl. 9. st. 2. [ZASP-a](#)) **bez ispunjavanja bilo kakvih formalnosti** kao što su primjerice registracija ili depozit djela. Bilo kakav depozit djela **nema utjecaja na stjecanje autorskog prava**, on je pravno irelevantan. Autorsko djelo može se koristiti samo uz odobrenje autora (u pisanom obliku). Pojedinačno korištenje autorskog djela potrebno je odrediti pisanim odgovarajućim ugovorom između nositelja prava i korisnika predmeta zaštite.

2. Što znači objavljivanje autorskog djela, a što izdavanje autorskog djela?

Pojam **objavljivanja** obuhvaća svaki postupak kojim djelo postaje **pristupačno javnosti** (izdavanje, izlaganje, radiodifuzno emitiranje), tj. odnosi se na pojavljivanje autorskog djela u javnosti u bilo kojem (tjelesnom ili netjelesnom) obliku. **Izdavanje** je jedan je od načina objavljivanja, to je postupak kojim se djelo u određenom **broju primjeraka** stavlja u promet i na taj način postaje pristupačno javnosti, tj. odnosi se na primjerke autorskih djela **u tjelesnom obliku**, pa će time svako izdavanje ujedno biti i objavljivanje, no ne i obratno.

3. Što je to javnost?

Javnost označava veći broj osoba koje su izvan uobičajenoga užeg kruga osoba usko povezanih rodbinskim ili drugim osobnim vezama.

4. Što znači javno korištenje autorskog djela?

Javnim korištenjem autorskog djela smatra se svako korištenje autorskog djela koje je pristupačno javnosti ili korištenje u prostoru koji je pristupačan pripadnicima javnosti, kao i omogućavanje pripadnicima javnosti pristupa autorskom djelu u vrijeme i na mjestu koje sami odaberu (putem Interneta).

5. Jesu li prijevodi tekstova profesionalnih prevoditelja i sudskih vještaka autorska djela?

Člankom 6. [ZASP-a](#) propisano je da su **prijevodi**, kao osnovne prerade autorskog djela, koji su sami originalne intelektualne tvorevine individualnog karaktera, zaštićeni kao **samostalna autorska djela**. Istim člankom propisano je i da su prijevodi službenih tekstova iz područja zakonodavstva, uprave i sudstva zaštićeni **osim** ako su učinjeni radi službenog informiranja javnosti i kao takvi objavljeni.

To znači da su **svi prijevodi autorskih djela** uvijek zaštićeni kao autorska djela. Međutim, i ostali prijevodi u većini slučajeva ispunjavaju pretpostavke autorskopravne zaštite (subjektivna originalnost, intelektualno ostvarenje i individualni karakter). Ipak, ako se radi o prijevodu službenih tekstova koja su učinjeni radi službenog informiranja javnosti i ako su kao takvi i objavljeni (npr. prijevod međunarodnog ugovora objavljen u «Narodnim novinama»), prijevodi će dijeliti pravnu sudbinu osnovnog djela i neće uživati autorskopravnu zaštitu.

6. Je li sinopsis za još nesnimljeno audiovizualno djelo autorsko djelo?

Sinopsis tj. osnovni sadržaj ili «pred scenarij» za još nesnimljeno audiovizualno djelo je pisano autorsko djelo, ako je **izvoran**, tj. ako je subjektivno originalan - što znači da **ne oponaša** drugo poznato djelo. Autor sinopsisa postaje nositeljem autorskog prava samim činom ostvarenja sinopsisa i **bez objavljivanja**.

Najčešće su sinopsis i scenarij djela istog autora.

7. Kako zaštititi scenarij za audiovizualno djelo?

Scenarij je pisano autorsko djelo i predmet je zaštite autorskog prava i to samim činom ostvarenja djela **bez ispunjavanja bilo kakvih formalnosti**.

Međutim, nakon ostvarenja audiovizualnog djela scenarij postaje dio koautorskog djela u smislu članka 11. [ZASP-a](#): *“Koautori djela su osobe koje su zajedničkim radom stvorile autorsko djelo, a čijim se doprinosima ne može samostalno koristiti. Koautorima pripada zajedničko autorsko pravo na stvorenom autorskom djelu, tako da svakome pripada dio toga autorskog prava računski određen razmjerno prema cijelom autorskom pravu (koautorski dio)”*.

Kod nekih vrsta autorskih djela ti doprinosi mogu biti istovrsni (npr. kod računalnih programa), dok su kod drugih djela različite vrste (npr. kod dramsko-glazbenih ili kod audiovizualnih djela). Po odredbama članka 116. [ZASP-a](#), **koautorima** završenog audiovizualnog djela smatraju se **glavni redatelj, autor scenarija, autor dijaloga, glavni snimatelj, skladatelj glazbe** posebno skladane za korištenje u tom djelu i **glavni crtač**, odnosno **glavni animator**, ako je crtež odnosno animacija bitni element audiovizualnog djela. Određuje se i da druge osobe mogu biti koautori audiovizualnog djela (a ne samo autori doprinosi), ako dokažu da njihova autorska djela predstavljaju bitni element audiovizualnog djela.

8. Jesu li norme autorska djela i jesu li zaštićene autorskim pravom?

Norme koje donose tzv. privatne osobe **jesu pisana jezična autorska djela**, ako ispunjavaju **propisane pretpostavke** za autorska djela, tj. ako su individualna, intelektualna i originalna ostvarenja. Takve norme uživaju i autorskopravnu zaštitu.

Međutim, one norme koje netko mora primijeniti i koje su **postale dio određenog propisa** kao službeno djelo **ne uživaju autorskopravnu** zaštitu, jer dijele pravnu sudbinu ostalih službenih djela. U službena djela spadaju one norme koje su postale dio propisa kao i one norme na koje se pojedini propisi pozivaju.

9. Može li autor koji svoja prava ostvaruje u sustavu kolektivnog ostvarivanja prava u pojedinačnom slučaju individualno odobriti korištenje svog djela?

Razlog da se određeni oblici iskorištavanja autorskih djela ostvaruju kolektivno, leži u činjenici da je, zbog masovnog korištenja (javno priopćavanje glazbe, javna posudba, reprodukcija za privatno korištenje – što se još popularno naziva “**malim pravima**”), nemoguće u svakom pojedinom slučaju ostvariti potreban kontakt između korisnika i autora i na taj način, s jedne strane, osigurati autorovo odobrenje, a s druge strane – autoru osigurati naknadu za to. Zbog toga se takvi oblici iskorištavanja odobravaju i naplaćuju, svugdje u svijetu, putem autorskih Udruga (društava), koja korisniku osiguravaju legalnost korištenja u pogledu čitavog repertoara što ga zastupa društvo, a autoru – kontrolu svih (ili najvećeg broja) iskorištavanja njegovog djela. Da bi se pojačala pravna sigurnost, mnoga zakonodavstva (a ako ne ona, onda sudska praksa) u raznim zemljama svijeta, uvode institut tzv. pretpostavljene punomoći jednog društva u jednoj državi, za ostvarenje prava za pojedinu vrst nositelja prava. Takvo društvo zastupa sve autore u svojoj zemlji, kao i autore drugih zemalja temeljem ugovora o recipročnom zastupanju s odgovarajućim inozemnim društvima.

To stvara i određene obveze autorske udruge prema nositeljima prava i prema korisnicima: udruga mora zastupati sve nositelje prava ravnopravno, i tretirati sve korisnike ravnopravno na način da svima pod jednakim uvjetima omogućuje pristup autorskom djelu i njegovo korištenje. Slijedom navedenog, a temeljem propisa [ZASP-a](#) zaključuje se da uvijek postoji **presumpcija kolektivnog ostvarivanja prava** ako je u pitanju **pravo koje je propisano kao ono koje se može kolektivno ostvarivati**. Ako nositelj prava nije na zakonom propisan način otklonio kolektivno ostvarivanje svojih prava, tj. nije: **1. izričito, 2. u pisanom obliku, 3. obavijestio** udrugu neka udruga **ne ostvaruje njegova prava** (čl. 159. st. 2, [ZASP-a](#) **ne može pojedinačno ostvarivati svoje pravo od slučaja do slučaja**).

Autorsko pravo je skup pravnih pravila, među kojima je za Hrvatsku najznačajniji [Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima \(ZASP\)](#), koja određuju pravne odnose u pogledu autorskih djela.

Autorsko pravo je i pravo autora u pogledu njegovog autorskog djela.

ŠTO JE AUTORSKO DJELO ?

Autorsko djelo je **originalno, duhovno** (intelektualno) ostvarenje iz **književnog, umjetničkog i znanstvenog područja**, koje ima **individualni karakter** i koje je na neki način **izraženo**.

Za pojam autorskog djela kao temeljnog pojma autorskog prava bitno je da se radi o **originalnom intelektualnom (kreativnom)** ostvarenju, odnosno ostvarenju ljudskog duhovnog stvaralaštva. Originalnost (izvornost) u smislu autorskog prava **ne zahtijeva apsolutnu novost**, već se traži tzv. **subjektivna originalnost (izvornost)**, odnosno novost u subjektivnom smislu. Djelo se smatra subjektivno originalnim ako autor **ne oponaša** drugo njemu poznato djelo. Dalje je potrebno da je djelo iz književnog, znanstvenog ili umjetničkog područja. Uz to osobito treba upozoriti da navedena sintagma ima u autorskom pravu značajno **šire značenje**, nego što u teoriji književnosti znače književna djela, a u povijesti umjetnosti umjetnička djela. Autorskopravnu zaštitu uživaju **izražaji**, što podrazumijeva zamjetljiv oblik (formu) određene ideje koja se postiže pomoću različitih sredstava izražavanja, kao što su npr. pisana ili govorena riječ, pokret tijela, zvuk, kao različiti dvodimenzionalni ili trodimenzionalni oblik.

Za pojam autorskog djela kao temeljnog pojma autorskog prava bitno je da se radi o **originalnom intelektualnom (kreativnom)** ostvarenju, odnosno ostvarenju ljudskog duhovnog stvaralaštva. Originalnost (izvornost) u smislu autorskog prava **ne zahtijeva apsolutnu novost**, već se traži tzv. **subjektivna originalnost (izvornost)**, odnosno novost u subjektivnom smislu. Djelo se smatra subjektivno originalnim ako autor **ne oponaša** drugo njemu poznato djelo. Dalje je potrebno da je djelo iz književnog, znanstvenog ili umjetničkog područja. Uz to osobito treba upozoriti da navedena sintagma ima u autorskom pravu značajno **šire značenje**, nego što u teoriji književnosti znače književna djela, a u povijesti umjetnosti umjetnička djela. Autorskopravnu zaštitu uživaju **izražaji**, što podrazumijeva zamjetljiv oblik (formu) određene ideje koja se postiže pomoću različitih sredstava izražavanja, kao što su npr. pisana ili govorena riječ, pokret tijela, zvuk, kao različiti dvodimenzionalni ili trodimenzionalni oblik.

Autorska djela jesu osobito:

- **jezična djela** (pisana djela, govorna djela, računalni programi),
- **glazbena djela**, s riječima ili bez riječi,
- **dramska i dramsko-glazbena djela**,
- **koreografska i pantomimska djela**,

- **djela likovnih umjetnosti** (s područja slikarstva, kiparstva i grafike), te ostala djela likovnih umjetnosti,
- **djela arhitekture,**
- **djela primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna,**
- **fotografska djela** i djela proizvedena postupkom sličnom fotografskom,
- **audiovizualna djela (kinematografska djela** i djela stvorena na način sličan kinematografskom s tvaranju), **kartografska djela,** prikazi **znanstvene ili tehničke prirode** kao što su **crteži, planovi, skice, tablice** i dr.

Autorsko pravo ne štiti:

- **ideje, znanstvena otkrića, postupke, metode rada i matematičke koncepte,**
- **službene tekstove** iz područja zakonodavstva, uprave i sudstva, kao i njihove zbirke koje su objavljene radi službenog informiranja javnosti,
- **dnevne novosti** i druge **vijesti** koje imaju karakter obične medijske informacije.

Autor djela je **fizička osoba** koja je djelo stvorila. Autorom se smatra osoba čije je **ime, pseudonim ili znak** na uobičajen način označen na primjercima djela **dok se ne dokaže suprotno.**

Ako je više autora sudjelovalo u izradi djela radi se o **koautorskom djelu.** Ako je tako ostvareno djelo nedjeljiva cjelina, koautorima pripada **zajedničko autorsko pravo** na stvorenom djelu. Ako dva ili više autora sastave svoja djela radi njihovog zajedničkog korištenja, svaki od autora zadržava autorsko pravo na svojem autorskom djelu.

Autoru pripada autorsko pravo na njegovom djelu **činom ostvarenja djela** bez ispunjavanja bilo kakvih formalnosti kao što su primjerice registracija ili depozit djela.

Autorsko pravo **traje za života autora i sedamdeset godina nakon njegove smrti.** Ako se radi o koautorskom djelu autorsko pravo traje sedamdeset godina od smrti koautora koji je najdulje živio.

Autorsko pravo sadrži:

- **moralna prava autora** - štite osobne i duhovne veze autora s njegovim djelom,
- **imovinska prava autora** - štite imovinske interese autora u pogledu korištenja njegovih djela,
- **druga prava autora** - štite ostale interese autora u pogledu njegovog djela.

Moralna prava autora obuhvaćaju:

- **Pravo prve objave** – autor ima pravo odlučiti kada i kako će njegovo djelo postati pristupačno javnosti,
- **Pravo na priznanje autorstva** – autor ima pravo biti priznat i označen kao autor djela,
- **Pravo na poštovanje autorskog djela i čast ili ugled autora** – autor ima pravo usprotiviti se svakom deformiranju, sakaćenju ili drugoj izmjeni svojeg djela i svakom korištenju djela koji ugrožava njegov čast ili ugled,
- **Pravo pokajanja** – autor ima pravo opozvati pravo korištenja djela i spriječiti njegovo daljnje korištenje uz popravlanje štete korisniku toga prava, ako bi daljnje korištenje štetilo njegovoj časti ili ugledu.
- **Imovinska prava su isključiva prava** autora, jer autor može **odobriti ili zabraniti korištenje** svog djela na bilo koji način. Ta se prava manifestiraju osobito kao:

- **pravo reproduciranja (pravo umnožavanja)** – pravo izrade autorskog djela u jednom ili više primjeraka, u cijelosti ili u dijelovima, izravno ili neizravno, privremeno ili trajno, bilo kojim sredstvima i u bilo kojem obliku.
- **pravo distribucije (pravo stavljanja u promet) i iznajmljivanje** - pravo distribucije je isključivo pravo stavljanja u promet izvornika ili primjeraka autorskog djela prodajom ili na koji drugi način. Iznajmljivanje označava davanje na korištenje izvornika ili primjeraka djela u ograničenom razdoblju, radi ostvarivanja izravne ili neizravne imovinske ili komercijalne koristi.
- **pravo priopćavanja autorskog djela javnosti** obuhvaća:
  - pravo javnog izvođenja,
  - pravo javnog prikazivanja scenskih djela,
  - pravo javnog prenošenja,
  - pravo javnog priopćavanja fiksiranog djela,
  - pravo javnog prikazivanja,
  - pravo radiodifuzijskog emitiranja,
  - pravo radiodifuzijskog reemitiranja,
  - pravo javnog priopćavanja radiodifuzijskog emitiranja,
  - **pravo stavljanja na raspolaganje javnosti.**

Autorsko djelo može biti neposredno priopćeno javnosti kao rezultat umjetničkog ostvarenja (primjerice koncertna izvedba glazbenog djela ili scenska izvedba dramskog djela u kazalištu), a djelo se može priopćiti javnosti i pomoću različitih tehničkih uređaja i postupaka, kao što su radiodifuzijsko emitiranje ili prijenos u mreži preko Interneta. Međutim, postoje i situacije kada se u jednom trenutku na više različitih načina jedno djelo u jednoj izvedbi javno iskorištava. Na primjer, kada se glazbeno djelo koje se javno izvodi uživo u koncertnoj dvorani istodobno priopćava javnosti izvan prostora te dvorane pomoću zvučnika ili na ekranu, događa se nov oblik korištenja djela. Riječ je o novom pravu autora, pravu javnog prenošenja. Tada se posebno treba ugovoriti javno izvođenje, a posebno javno prenošenje. Moguće je da se ista izvedba istog djela emitira i putem radiodifuzije, te će tada i pravo radiodifuzijskog emitiranja biti potrebno posebno ugovoriti.

Posebnu važnost ima novo pravo - pravo stavljanja na raspolaganje javnosti kao pravo priopćavanja djela javnosti putem Interneta. To je pravo uređeno najmodernijom definicijom isključivog prava stavljanja na raspolaganje javnosti djela, bežično ili putem žica, na način koji pripadnicima javnosti omogućava pristup djelu s mjesta i u vrijeme koje sami izaberu. Na taj način otklonjene su sve eventualne dvojbe koje su se mogle javiti u svezi zaštite autorskog prava kada se djela javno priopćavaju putem Interneta.

- **pravo prerade** - isključivo je pravo na prevođenje, prilagođavanje, glazbenu obradu ili koju drugu preinaku autorskog djela.

Osim uvriježene i osnovne podjele sadržaja autorskog prava na imovinska prava autora i moralna prava autora postoje i tzv. «**druga prava autora**», prava koja nose obilježja i imovinskih i moralnih prava, a ne mogu se svrstati ni u jednu od navedenih kategorija. Ona obuhvaćaju **prava na naknadu, pravo slijeđenja i ostala druga prava autora.**

Autor drugome ustupa **pravo korištenja** autorskog djela ugovorom, davanjem odobrenja za korištenje ili drugim pravnim poslom. Ustupanjem prava autor može drugome omogućiti korištenje djela na **svaki** način ili samo na **određeni** način, to može biti **isključivo ili neisključivo** pravo korištenja, može biti **ograničeno** sadržajno, vremenski i prostorno.

Autor ustupa pravo korištenja autorskog djela na određeni način ugovorom. Ugovor mora biti sklopljen **u pisanom obliku.** Autorskopравни ugovor mora sadržavati barem djelo na koje se odnosi, način korištenja, te osobu ovlaštenu na korištenje autorskog djela (korisnik). Autorskopравни ugovor može biti sklopljen i u pogledu autorskog djela koje još nije stvoreno pod pretpostavkom da se njime odredi barem vrsta i način korištenja budućeg djela. I visinu naknade potrebno je odrediti ugovorom. Ako visina naknade nije određena ugovorom, ili je njena visina određena neprimjereno, autor ima pravo na **primjerenu naknadu.** Primjerena je ona naknada koja se u pravnom prometu **pošteno** mora dati u času zaključenja pravnog posla s obzirom na vrstu i opseg korištenja autorskog djela, uzimajući pri tom u obzir i financijski uspjeh u korištenju autorskog djela, vrstu i obujam autorskog djela, trajanje korištenja, postojanje sporazuma

između odgovarajuće udruge autora i odgovarajućeg udruženja korisnika kojim se utvrđuje visina primjerene naknade, kao i druge elemente na temelju kojih se može donijeti odluku o primjerenoj naknadi.

Srodna prava su prava koja imaju svoj poseban predmet zaštite koji je uglavnom vezan uz autorska djela. S obzirom na sličan predmet zaštite nazivaju se i **autorskom pravu srodna prava** ili samo **srodna prava**. S obzirom na blizinu autorskom pravu nazivaju se i autorskom pravu susjedna prava. Po [Zakonu o autorskom i srodnim pravima](#) to su:

1. Pravo umjetnika izvođača,
2. Pravo proizvođača fonograma
3. Pravo filmskih producenata
4. Pravo organizacija za radiodifuziju
5. Pravo nakladnika na njihovim izdanjima
6. Pravo proizvođača baza podataka

Umjetnici izvođači su glumci, pjevači, glazbenici, plesači i druge osobe koje glumom, pjevanjem, recitiranjem, deklamiranjem, interpretiranjem, pokretima ili na drugi način **izvode djela** s područja književnosti i umjetnosti ili izražaje folkloru. Umjetnikom izvođačem smatra se i redatelj kazališne predstave i dirigent umjetničkog ansambla.

Predmet zaštite prava umjetnika izvođača je **izvedba** i to živa izvedba ili fiksirana (snimljena) izvedba

Moralna prava umjetnika izvođača odnose se na sljedeća prava umjetnika:

1. biti priznat i označen kao izvođač pri korištenju njegove izvedbe,
2. suprotstaviti se izobličenju, deformiranju ili izmjeni svoje izvedbe.

Imovinska prava umjetnika izvođača odnose se na **isključiva prava** (davanje odobrenja ili zabrane) umjetnika izvođača ima za:

1. fiksiranje (snimanje) svoje nefiksirane (nesnimljene) izvedbe,
2. reproduciranje (umnožavanje) svoje fiksirane izvedbe,
3. distribuiranja (stavljanja u promet), kao i pravo iznajmljivanja svoje fiksirane izvedbe,
4. priopćavanja javnosti svoje nefiksirane i fiksirane izvedbe koje osobito obuhvaća:
  - o pravo radiodifuzijskog emitiranja i reemitiranja,
  - o pravo javnog priopćavanja fiksiranih izvedbi i radiodifuzijskih emitiranja,
  - o pravo javnog prenošenja,
  - o pravo javnog prikazivanja,
  - o pravo stavljanja na raspolaganje javnosti.

Umjetnik izvođač ima **pravo na naknadu**:

- za priopćavanje javnosti svoje fiksirane izvedbe (sekundarno korištenje koje uključuje radiofuzijsko emitiranje i svako drugo priopćavanje javnosti),
- za svako zvučno ili vizualno snimanje svoje fiksirane izvedbe za privatno ili drugo vlastito korištenje,
- ako se njegova fiksirana izvedba posuđuje posredovanjem javne knjižnice,
- ako svoje (isključivo) pravo iznajmljivanja prepusti proizvođaču fonograma ili filmskom producentu, ili kojoj drugoj osobi, zadržava pravo na primjerenu naknadu za iznajmljivanje svoje fiksirane izvedbe.

Trajanje prava izvođača je **50 godina** od izvedbe. Ako u tom razdoblju fiksirana izvedba bude zakonito izdana ili zakonito priopćena javnosti, prava traju 50 godina od zakonitog izdanja ili zakonitog priopćavanja javnosti izvedbe, ovisno o tome koje je bilo ranije.

Proizvođač fonograma je fizička ili pravna osoba koja poduzima inicijativu i koja je odgovorna za prvo fiksiranje zvukova izvedbe ili drugih zvukova ili onog što predstavlja zvukove. **Predmet zaštite** prava proizvođača fonograma jest **fonogram** kao fiksacija zvukova izvedbe ili drugih zvukova ili onoga što predstavlja zvukove. (Fiksiranje znači ugrađivanje zvukova ili onoga što predstavlja zvukove na podlogu s koje se mogu slušati, umnožavati ili priopćavati putem nekog uređaja).

Isključiva prava proizvođača fonograma odnose se na davanje odobrenja ili zabrane za:

1. reproduciranje (umnožavanje) svojih fonograma,
2. distribuiranje (stavljanja u promet) i iznajmljivanje svojih fonograma,
3. stavljanje na raspolaganje javnosti svojih fonograma.

Prava na naknadu proizvođača fonograma odnose se na naknadu:

- za radiofuzijsko emitiranje i svako drugo priopćavanje javnosti svojih fonograma,
- za posuđivanje svojih fonograma posredovanjem javnih knjižnica,
- za svako zvučno snimanje svojih fonograma za privatno korištenje.

Trajanje prava proizvođača fonograma je **50 godina** od prvog fiksiranja fonograma. Ako je u tom razdoblju (od 50 godina) fonogram zakonito izdan, prava traju 50 godina od takva prvog izdanja. Ako fonogram u tom razdoblju nije zakonito izdan, ali je zakonito priopćen javnosti, prava traju 50 godina od takvog prvog priopćavanja javnosti.

Subjekt ove vrste prava je prava filmski producent (proizvođač videograma).

Filmski producent je fizička ili pravna osoba, koja u svoje ime daje inicijativu, prikuplja financijska sredstva, organizira i preuzima odgovornost za stvaranje prve fiksacije audiovizualnog djela, kao i slijeda pomičnih slika popraćenih zvukom ili bez zvuka (videograma).

Predmet zaštite prava filmskih producenata (proizvođača videograma) jest **videogram** kao fiksacija audiovizualnog djela, kao i slijeda pomičnih slika popraćenih zvukom ili bez zvuka.

Isključiva prava filmskog producenta (davanje odobrenja ili zabrane) odnose se na:

1. reproduciranje svojih videograma,
2. distribuiranje i iznajmljivanje svojih videograma,
3. javno prikazivanje svojih videograma,
4. stavljanje na raspolaganje javnosti svojih videograma.

Prava na naknadu filmskog producenta odnose se na prava:

- za posuđivanje svojih videograma posredovanjem javnih knjižnica,
- za svako zvučno i vizualno reproduciranje svojih videograma za privatno korištenje.

Trajanje prava je **50 godina** od prve fiksacije videograma. Ako je u tom razdoblju (od 50 godina) videogram zakonito izdan, ili priopćen javnosti prava traju 50 godina od takva prvog izdanja ili priopćavanja, ovisno o tome koje je bilo ranije.

Isključiva prava organizacija za radiodifuziju (davanje odobrenja ili zabrane) odnose se na:

1. reemitiranje svojih emitiranja bežično i putem žica,
2. fiksiranje svojih emitiranja,

3. reproduciranje svojih fiksiranih emitiranja,
4. distribuiranje, osim prava iznajmljivanja i javne posudbe, svojih fiksiranih emitiranja,
5. javno priopćavanje svojih emitiranja, ako je takvo priopćavanje pristupačno javnosti uz plaćanje ulaznice,
6. stavljanja na raspolaganje javnosti svojih fiksiranih emitiranja.

Kabelski distributer koji samo **obavlja retransmisiju** radiodifuzijskih emitiranja nije organizacija za radiodifuziju.

Trajanje prava je **50 godina** računajući od prvog emitiranja.

Nakladnici imaju **vlastito pravo na naknadu** za svako reproduciranje svojih pisanih izdanja za **privatno korištenje**.

Trajanje prava nakladnika je **50 godina** od zakonitog izdanja djela.

Osoba koja **prvi put zakonito** izdaje ili priopći javnosti **još neobjavljeno autorsko djelo** na kojemu je autorsko pravo prestalo, stječe pravo odgovarajuće imovinskim autorskim pravima po ovom zakonu.

Trajanje prava je **25 godina** od prvog zakonitog izdanja djela

Baza podataka je zbirka je samostalnih djela, podataka ili druge građe **u bilo kojem obliku**, koji su uređeni po određenom sustavu ili metodi i pojedinačno dostupni elektroničkim ili drugim sredstvima. Za postizanje, verifikaciju i predstavljanje sadržaja baze podataka zahtijeva se kvalitativno i/ili kvantitativno znatno ulaganje koje se primjerice sastoji u sredstvima, utrošenom vremenu i uloženom trudu.

Kod baze podataka **štite se**:

1. **cjelokupan sadržaj** baze podataka,
2. svaki **kvalitativno i/ili kvantitativno znatni dio** sadržaja baze podataka,

kvalitativno i/ili kvantitativno **neznatne dijelove** sadržaja baze podataka kad se ti dijelovi **koriste ponavljano i sustavno**, pa je to u suprotnosti s redovitim korištenjem baze podataka ili ako neopravdano štete zakonitim interesima proizvođača baze podataka.

Isključiva prava proizvođača baze podataka (davanje odobrenja ili zabrane) odnose se na:

1. reproduciranje svoje baze podataka,
2. distribuiranje primjeraka svoje baze podataka uključujući iznajmljivanje, isključujući javnu posudbu,
3. stavljanje na raspolaganje javnosti svoje baze podataka,
4. drugog oblika priopćavanja javnosti svoje baze podataka.

Trajanje prava je **15 godina** od završetka izrade baze podataka. Ako je u tom razdoblju baza podataka zakonito objavljena, prava traju 15 godina od takve prve objave. Međutim, **svaka kvalitativna ili kvantitativna znatna izmjena** dijela sadržaja baze podataka, koja je **znatno novo ulaganje** u kvalitetu ili kvantitetu sadržaja baze podataka, rezultira **novim rokom zaštite od 15 godina**. Znatna izmjena sadržaja baze podataka uključuje i postupno dopunjavanje, brisanje i mijenjanje baze.

Za sui generis zaštitu (neoriginalne) baze podataka bitno je da se štite **sredstva i trud uloženi u bazu podataka**. Takva baza podataka ne treba ispunjavati kriterije koji su potrebni za autorskopravnu zaštitu originalnih baza podataka: originalan izbor ili raspored sadržaja koji čini originalnu intelektualnu tvorevinu.

Autorsko pravo i srodna prava imaju karakter **privatnih prava**, što znači da štite individualne interese određenih subjekata koji su nositelji autorskog, odnosno srodnih prava.

Ova prava mogu se ostvarivati:

- individualno i

- kolektivno.

Ostvarivanje prava koje se odnosi na **pojedinačno korištenje** autorskog djela (npr. izdavanje određenog književnog djela, prikazivanje ili radiodifuzijsko emitiranje određenog dramskog ili drugog scenskog djela), odnosno predmeta zaštite srodnih prava, prema odgovarajućem ugovoru između nositelja prava i korisnika predmeta zaštite, obavlja **sam nositelj prava** osobno ili putem zastupnika. Poslove opunomoćenog zastupnika može obavljati odvjetnik, specijalizirana pravna osoba za ostvarivanje autorskog prava i srodnih prava (npr. Hrvatska autorska agencija), te udruga za kolektivno ostvarivanje prava.

U slučaju korištenja **velikog broja** autorskih djela i predmeta zaštite srodnih prava, koja **nisu unaprijed određena** (javne izvedbe, emitiranja i reemitiranja putem radija ili televizije ili drugog priopćavanja javnosti nescenskih glazbenih djela ili zvučno snimanje odnosno fiksiranje izvedbe na fonogram), ne postoji mogućnost da korisnik djela stupa u kontakt s autorima, odnosno subjektima zaštite srodnih prava pojedinačno i da sklapa pojedinačne autorske ugovore ili ugovore o npr. korištenju izvedbe za svako pojedino djelo. U takvom slučaju odgovarajući ugovor može se sklopiti na taj način da umjesto autora, odnosno nositelja srodnih prava ugovor sklapa **udruga za kolektivno ostvarivanje prava**. Prema takvom ugovoru udruga daje autorizaciju (odobrenje) za korištenje svih djela koja zastupa (cijeli repertoar), raspodjeljuje ubrane naknade među nositeljima prava prema određenim pravilima raspodjele i obavlja kontrolu korištenja djela.

Razvoj **sustava kolektivnog ostvarivanja prava** ubrzo je učinio da su, prvo, organizacije (udruge) za kolektivno ostvarivanje prava u pojedinoj zemlji počele zastupati sve nositelje prava određene vrste, a zatim su se sa srodnim organizacijama u raznim zemljama počele povezivati ugovorima o uzajamnom zastupanju. Stupajući sve zajedno u svjetske asocijacije srodnih udruga (primjerice [CISAC](#) za društva za zaštitu glazbenih, književnih i likovnih prava), te su se udruge konačno udružile i u globalne, nadnacionalne asocijacije.

Sve je to rezultiralo time da je u svim modernim zemljama, bilo na zakonodavnoj bilo na faktičkoj razini, uspostavljen sustav koji karakteriziraju ove **bitne značajke**:

- u pravilu, u jednoj zemlji **jedna udruga** kolektivno ostvaruje prava za **sve pripadnike** jedne skupine nositelja prava;
- takva udruga ostvaruje prava ne samo domaćih, nego i **svih inozemnih nositelja prava**.

Predmet zaštite spram korisnika zato, logično **nisu pojedinačno** nabrojana djela, već **cjelokupni svjetski repertoar**.

Prema [Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima](#) kolektivno ostvarivanje prava može obavljati **udruga nositelja prava** koja ima za obavljanje takve djelatnosti **odobrenje** Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo. Zavod može izdati odobrenje za obavljanje predmetne djelatnosti **samo jednoj udruzi za pojedinu vrstu nositelja prava**, i to onoj koja ima **najveći broj članova** na temelju dobivenih punomoći, uz primjeren broj ugovora o uzajamnom zastupanju sa stranim udrugama. Udruga može ostvarivati jednu, dvije ili više vrsta prava koja se, u pravilu, odnose na pojedinu vrstu nositelja autorskog prava, odnosno srodnih prava.

Kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava na teritoriju Hrvatske obavljaju:

- [Hrvatsko društvo skladatelja, < SPAN>, Služba ZAMP HDS-ZAMP](#), iz Zagreba, Rendićeva 23, kao udruga autora,
- [Hrvatska udruga za zaštitu izvođačkih prava HUZIP](#), iz Zagreba, I. Broza 8a, kao udruga umjetnika izvođača,
- [Hrvatska diskografska udruga HDU](#) iz Zagreba, Šubićeva 16, kao udruga proizvođača fonograma i

[Društvo hrvatskih filmskih redatelja DHFR](#) iz Zagreba, Britanski trg 2, kao udruga filmskih redatelja, scenarista, snimatelja i filmskih producenata.